

ЗАМАНАУИ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕР ПРОЗАСЫНДАҒЫ ГЕНДЕРЛІК ҚАҚТЫҒЫС

***Аңдатпа.** Заманауи қазақ прозасында әйел бейнесі, сондай-ақ гендерлік қақтығыс ерекше орын алады. Қазақ прозасын гендерлік аспектіде қарау, бір жағынан, қоғамда қалыптасқан ер және әйел табиғатына тән стереотиптерді көрсетеді. Екінші жағынан, осы саладағы өзгерістерге назар аударуға және жаңа идеяларды қалыптастыруға ықпал етеді. Осы мақаладағы зерттеу нысаны – қазақ әйелдер прозасы, ал тақырыбы – жазушының шығармаларында туындайтын гендерлік қақтығыстар. Зерттеу әдістеріне герменевтика, гендерлік және құрылымдық талдау, социологиялық тәсілдерді қолдану жатады. Мақалада гендерлік қақтығыстардың жіктелуі жасалды, негізгі мотивтер бөлінді, сонымен қатар оларды әйел прозасында ұсыну әдістері талданды. Бұл зерттеу әдеби гендерлік зерттеулер саласындағы одан әрі пікірталастарды ынталандыруға көмектеседі деп болжануда.*

***Тірек сөздер:** гендерлік қақтығыс, гендерлік рөлдер, бірегейлік, әйелдер прозасы, қазақ прозасы, стереотиптер.*

Кіріспе. Зерттеудің өзектілігі қазіргі әдебиеттануда гендерлік зерттеулердің қарқынды дамуына көбірек көңіл бөлумен анықталады. Адамның әлеуметтік-мәдени жынысын көрсететін гендерлік қақтығыс санаға әсер ететін және мінез-құлықты қалыптастыратын тұлғаның маңызды сипаттамаларының бірі болып табылады [1]. Осылайша, гендер ер мен әйелдің жеке басының әлеуметтік-мәдени және психологиялық ерекшеліктерін бейнелеудің негізгі белгісі, сондай-ақ қоғамдағы гендерлік рөлдер мен гендерлік стереотиптердің қалыптасуының факторы болып табылады. Қазақстандық университеттерде гендерлік курстар пайда болғаннан бері отыз жылдан астам уақыт өтті. Осы жылдар ішінде әлеуметтік шындықтың әртүрлі аспектілерін гендерлік тұрғыдан зерттеу сандық және сапалық жағынан өзгерді.

Гендерлік мәселелер бойынша университет профессорлары, докторанттар, магистранттар мен студенттер жазған көптеген мақалалар ғылыми журналдар мен конференция материалдарында пайда болды.

Гендерлік терминдер сөздігінде келесі анықтаманы табуға болады: "Гендерлік конфликт – бұл гендерлік құндылықтарды, қатынастарды, рөлдерді қарама-қайшы қабылдауға негізделген, мүдделер мен мақсаттардың қақтығысына әкелетін өзара әрекеттесу немесе психологиялық жағдай" [2].

Гендерлік конфликт (лат. "conflictus" - конфликт) – бұл гендерлік құндылықтарды, қатынастар мен рөлдерді қарама-қайшы қабылдау салдарынан өрбіген мүдделер мен мақсаттардың қақтығысы. Ерлер мен әйелдердің мінез-құлық үлгілеріндегі айырмашылықтар тұлғашылық,

тұлғааралық және топаралық қақтығыстарды тудыруы мүмкін [3, 189].

Гендерлік конфликтология соңғы онжылдықтардағы әлеуметтік-мәдени даму факторларының қажеттілігіне жауап ретінде пайда болған салыстырмалы түрде жаңа зерттеу саласы болып табылады.

Мысалы:

- қазіргі қоғамдағы әйелдер мен ерлердің әлеуметтік, саяси және экономикалық рөлдерінің өзгеруі;
- өзара түсіністік, үйлесімділік, гендерлік тепе-теңдікті іздеу;
- әр түрлі кемсітушіліктен, қысымшылықтан және зорлық-зомбылықтан айырылған қоғамның қалыптасуы [4].

Қазақ әйел прозасындағы гендерлік конфликт тұтастай алғанда ерлер мен әйелдер арасындағы биологиялық айырмашылықтарға қарағанда мәдени және әлеуметтік маңыздылығының басымдығы идеясына негізделген. Осылайша, осы мақаланың мақсаты заманауи қазақ әйел прозасындағы гендерлік қақтығысты қарастыру болып табылады.

Зерттеу шарттары мен әдістері.

Осы зерттеудің әдістеріне герменевтика, гендерлік және құрылымдық талдау, социологиялық тәсілдерді қолдану жатады. Талдау барысында гендерлік қақтығыс жіктеліп, Қазақстанның заманауи әйелдер прозасында олардың өкілдік ету тәсілдері талданды. Зерттеу материалдары қазақ жазушысы Үміт Тәжікенованың гендерлік қақтығыс тақырыбын қозғайтын шығармасы болып табылады. Зерттеу нысаны – заманауи қазақ әйел прозасы, ал тақырыбы – жазушының шығармаларында туындайтын гендерлік қақтығыс.

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау. Қазақ әдебиетінде классикалық көркем прозаның

қалыптасуының бір ғасырдан астам тарихы 1911 жылы Мыржақып Дулатов жазған "Бақытсыз Жамал" шығармасынан басталады, ол алғашқы қазақ романы болып саналады. ХХІ ғасырдың 20-жылдарына дейін прозашылар көптеген шығармалар жазылды, көркем образдардың әртүрлі түрлерін, соның ішінде әйелдер образын бейнеледі. Тәуелсіздік кезеңінде құрылған қазақ жас жазушыларының шығармалары тақырыптық, жанрлық бағыттарда, сондай-ақ кейіпкерлердің бейнелерін бағалауда айтарлықтай айырмашылықтарға ие болды. Формасы мен мазмұны жағынан заманауи қазақ әйел прозасы постреалистік бағдарлармен сипатталады және оларды негізге алады.

Гендерлік поэтика туралы айтатын болсақ, гендерлік қақтығыстың ерекшеліктерін елемеуге болмайды. Өздеріңіз білетіндей, көркем шығарманың сюжеті өмірдің нақты қайшылықтарын ашады. Кейіпкерлердің өмірінде ешқандай қақтығыс болмаса (ұзақ немесе қысқа мерзімді), айқын сюжетті елестету қиын. Негізінде көркем шығармада қандай да бір түрде драмалық сюжет басымдырақ болады. [5]. Қақтығыстың көзі кейіпкерлердің мінез-құлқының формалары болып табылады. Шығармаларда кейіпкерлер позицияларының тартысы шешіліп, тараптардың бірінің жеңісімен аяқталуы мүмкін. Бірақ оқырман қақтығыстың өрістету процесіне, әртүрлі мінез-құлық нормаларының, әртүрлі "шындықтардың" тартысына қызығушылық танытады. Постреалистік шығармаларда қақтығыс әдетте әлеуметтік және әлеуметтік-психологиялық тартысқа, соның ішінде гендерлік қақтығысқа негізделген.

Демек, ерлер мен әйелдердің арасындағы айырмашылықты биологиялық емес, әлеуметтік-мәдени

мағынада, репрессиялық және репрессиялық емес мәдениеттер арасындағы айырмашылықты түсіну қажет. Алайда, ерлер мен әйелдердің атрибуттарын ерлер мен әйелдердің нақты қасиеттерінің дәлелі ретінде емес (идеалды түрлер ретінде) бір-біріне қарама-қарсы философиялық бөліну тұрғысынан ғана қарастыру керек. Көрінетін қарама-қайшылықсыз, бірақ жанжалды сипаттағы күнделікті гендерлік өзара әрекеттесу әлеуметтік-мәдени өзгерістердің маңызды факторына айналуға [6]. Дәл осы, шын мәнінде, күнделікті жанжалды өзара қарым-қатынасты қазақ әйел прозасы ашады, оны әйелдердің көзімен көрсетеді, ал ер жазушылар "сырт көзге көрінетін қарама-қайшылықтарға" көбірек басымдылық береді. Әйел прозасындағы басты кейіпкерлер негізінен әйелдер екендігі байқалады. Олардың кейіпкерлерін екі топқа бөлуге болады:

- біріншісі – бұл батыл немесе қатал мінезді әйелдер;

- екіншісі – бұл отбасы тыныштығын қорғайтын әйелдер.

Бұл бейнелер прозада бұрыннан бар, бірақ соңғы жылдардағы шығармаларда олар жаңа уақыттарға байланысты өзгерістерге ұшырады. Мұның себебі – жаһандану процесі, технологияның қарқынды дамуы, адамның еңбек және шығармашылық қызметі саласындағы әртүрлілік пен бөлінуі. Авторлар бізді өздерінің ұлттық ерекшеліктерін сақтаған, өз мақсаттарына жетуде шаршамайтын, әрқашан батыл, кейде тәуекелге баратын әйелдермен таныстырады. Батыл әйел қиындықтарға жол бермейді және қоғамдық өмірге белсенді қатысады [7].

Мысалы, олар өздерінің сүйіспеншілігі үшін кез-келген құрбандыққа баруға дайын, қиындықтардың қысымымен бұзыл-маған, шыдамды

және оларды ренжіткендердің бәрін кешіруге дайын әйелдер [8]. Әйелдер мен ерлердің әлеуметтік құндылықтарға бағдарлануына, қоғамдық қызметке қатысуына, олардың үйге және отбасына тәуелділігіне, дәстүрлі патриархалдық негіздерді жандандыратын әлеуметтік рөлдер мен көріністерге сүйене отырып, қазақ әйел прозасындағы әйел кейіпкерлерінің екі түрі қарастырылады:

- дәстүрлі;

- батыл;

Қазақ әдебиетінің өкілдері отбасындағы әйелдің рөлін дәстүрлі түрде түсіндіруге бейім. Дәстүрлі типтегі әйел - ошақтың қамқоршысы, жанқиярлыққа дайын, сүйіспеншілікке қабілетті. Ол өзінің әлеуметтік дәстүрлі міндеттерін орындай отырып, ең алдымен ана болу керек. Ү.Тәжікенованың түсіндіруінде әйелде балалардың болмауы әйелдің ең үлкен трагедиясы болып табылады, сонымен қатар ол өлімге әкеледі (Қалдыгүл) [9].

Әйелдер прозасындағы отбасылық тартыс мәселесіндегі гендерлік қақтығыс маңызды орын алады. Негізінде, бұл отбасылық және әлеуметтік рөлдер, сыртқы факторлардың әсері және оқиғалардың уақыты мен орны жүктелген мәңгілік жыныстық күрес.

Әйел прозасындағы ерлі-зайыптылар арасындағы елеулі келіспеушіліктер туыстары мен достарына, балаларды тәрбиелеуге, қызғанышқа негізделген мінез-құлық нормалары және қарым-қатынастар келіспеушіліктеріне байланысты жағдайларда көрінеді. Әр түрлі қоғамдарда және әр түрлі уақыт кезеңдерінде отбасыларға дәстүрлер, әлеуметтік нормалар, экономикалық жағдайлар мен тарихи оқиғалар әсер етті. Әйел-жазушылар отбасындағы жанжалдардың шығу тегін көрсету үшін осы тарихи контекстке жиі жүгінеді [10].

Тарихи кезеңнің гендерлік қақтығысқа әсері өте маңызды екенін атап өткен қажет. Ер немесе әйел кейіпкерін жасау кезінде автор сол кезде болған оқиғаларға, яғни белгіленген тарихи кезеңге сүйінетіні белгілі. Шығарма барысында әйел кейіпкерін бейнелеу кезінде экономикалық жағдайға және әрекет ету орнына тікелей тәуелділік бар. Әскери кезең туралы қазақстандық және әлемдік авторлардың шығармаларында әйелдердің басым көпшілігін қиындықтар мен қиыншылықтар алдында бастарын имеген батыр аналар мен жалғызбасты әйелдер бейнелейді. Бұған белгілі қазақ жазушысы Тахауи Ахтановтың "Ошақтың нұры" романы мен Бердібек Соқпақбаевтың "Өлгендер қайтып келмейді" романы және т. б. дәлел бола алады.

Қазақ қоғамында қалыптасқан дәстүрлер мен құндылықтардың жойылуы, отаршылдық және басқа да тарихи өзгерістер әйел бейнесі арқылы көркем әдебиетте шынайы көрініс тапты. Ер және әйел табиғаты бойынша ерекшеленеді. Ұрпақты жалғастыру үшін қажет бұл табиғи айырмашылық гендерлік қақтығыстың ең терең онтологиялық негізі болып табылады. Көріп отырғанымыздай, осы екі қағиданың мәні қазірдің өзінде айырмашылықты, қақтығысты, яғни гендерлік қақтығысты білдіреді. "Ер-әйел" немесе "әйел-ер" проблемасы екі қарама-қарсы және сонымен бірге бірлікте өмір сүретін мәңгілік күрес ретінде философияда, психологияда, әлеуметтануда ғана емес, көркем әдебиетте де түсіндіріледі. Қазақ әйел прозасында ерге тән қасиеттер келесі екендігі жалпыға бірдей танылған:

- агрессивтілік;
- тәуелсіздік;
- авторитаризм;
- рационализм;

- қарама-қарсы жыныспен қарым-қатынаста үстемдік және т. б.

Керісінше, дәстүрлі түрде қазақ көркем прозасындағы әйел үй ошағының сақтаушысы ретінде әрекет етеді. Әдетте әйелге тән қасиеттер келесі болып саналады:

- әлеуметтік қатынастардағы пассивтілік;
- әдептілік;
- қорғау қажеттілігі;
- эмоционалдылық;
- шешім қабылдаудағы импульсивтілік;
- сезімталдық;
- мойынсұнушылық, икемділік және

т. б. [11].

Сонымен қатар, заманауи әйелдер прозасында «жанжалдан кейінгі әйелдің тағдыры» тақырыбы танымал. Шығарма кейіпкерінің күнделікті мәселелері (қаржылық сауаттылық немесе отбасылық мәселелер, көбінесе екеуі де) бір қарағанда өте қарапайым және оңай шешілетін болып көрінуі мүмкін. Бұл жазушылардың шығармаларында отбасы құндылықтары мен отбасындағы қарым-қатынасқа басты назар аударылады. Әйел прозасы көбінесе әлеуметтік-психологиялық немесе сентименталды баяндау, өмір туралы роман, қысқа әңгіме немесе эссе түрінде көрінеді. Оның ерекшелігі-интертекстуалдылық. Оқырман көптеген мәдени және тарихи сілтемелерді, иронияға толы тұспалдарды байқап, оларға назар аудара алады. Мысалы, әйел прозасында отбасылық жанжалдардың басталу себептері:

- үй міндеттерін орындамау;
- қаржылық мәселелер;
- түсінбеушілік;
- әр түрлі мәдени деңгейлер.

Қазақ әйел прозасындағы "гендерлік қақтығыс" құбылысының мәнін анықтауға келетін болсақ, бірнеше тәсілдерді бөліп көрсетуге болады:

1. Әлеуметтік-психологиялық тәсіл. Бұл гендерлік қақтығыс мүдделер мен мақсаттардың тартысына әкелетін гендерлік құндылықтарды, қатынастарды, рөлдерді қарама-қайшы қабылдауға негізделген өзара әрекеттесу немесе психологиялық күй ретінде қарастырылатын ең көп таралған ұстаным. Ол гендерлік қақтығысты бастаудағы қоғамның нормалары мен стереотиптерінің дәстүрлі, патриархалдық жүйесінің шешуші рөлін атап көрсетеді, олардың құрбандары тек әйелдер ғана емес, ер адамдар да болуы мүмкін.

2. Модальды тәсіл. Кейбір зерттеушілер гендерлік қақтығысты тұлғаның ішкі құрылымдары арасындағы қайшылық ретінде қарастырады [12]. Бұл жағдайда гендерлік қақтығыс ерлер мен әйелдердің жеке қасиеттері, мінез-құлқының ерекшеліктері туралы нормативтік идеялар арасындағы қайшылықтан және адамның осы идеялар мен талаптарға сәйкес келмеуінен (құлықсыздығынан) туындайды. Басқа тәсілдердің өкілдері гендерлік қақтығыстың негізінде "әйелдердің кемістігі туралы ойдан шығаруды" қарастырады және отбасындағы гендерлік қақтығыстың отбасының жойылу құбылыстары арқылы қарастыруға баса назар аударады:

- отбасындағы зорлық-зомбылық;
- ажырасу [13].

Қазақ проза өкілдерінің шығармаларында көрсетілген негізгі проблемалар - ұрпақтар арасындағы конфликт. Бұл мәселені тек ата-ана мен балалар қарым-қатынасы тұрғысынан қабылдаумен шектелудің қажеті жоқ (бірақ бұл аспект бар). Ұрпақтар арасындағы қақтығыстың шынайы себептерін анықтау әрдайым оңай бола бермейді, өйткені оларды санадан

шығаруға болады, бірақ бұл жасөспірімнің ата-аналар мен балалар арасындағы қақтығысты тудыратын аға буын туыстарының өмірлік тәжірибесінен бас тартуы және көңілсіздік пен тәуекел жағдайларының негізі болып табылады. Ұрпақтар арасындағы тартыс отбасылық негіздердің шындығын қабылдаудың бұзылуынан туындайды. Әдетте осы қарсыластықты кейіпкердің мінез-құлқында айқын көруге болады. Осылайша, бұл конфликт ерлі-зайыптылар арасында едәуір басым болатыны Ү.Тәжікенованың "Болмыс осі" романында суреттелген. Романда басты кейіпкер арқылы ұрпақтар, дәстүрлер мен негіздер байланысы беріледі.

Романдағы гендерлік қақтығыстың негізгі көзі гендерлік және кәсіби рөлдерді жынысына сәйкес бекітуге қатысты және сәйкесінше ерлер мен әйелдердің рөлдік мінез-құлқының стандартты үлгілерін белгілейтін гендерлік стереотип болып табылады. Халық даналығына сәйкес "бірқалыпты әйел" ұғымы бар. Бұл отбасылы және балалы болғысы келетін әйелдің түрі, оның барлық басқа мүдделері осы отбасылық рөлдермен салыстырғанда екінші дәрежеде болуы мүмкін. Гендерлік мәдениеттің кез-келген түрі, таза түрінде, бір жыныстың екіншісіне үстемдігіне негізделген және бұл үстемдік гендерлік қақтығысқа әкеледі. Осылайша, Үміт Тәжікенованың романында гендерлік қақтығыстың негізінде жасырын "жабық" формадан "ашық" дұшпандыққа дейінгі гендерлік кемсітушілік жатыр.

Қорытынды. Қазақ прозашыларының шығармаларындағы әйелдер бейнесі мен гендерлік қақтығыс өте мәнерлі деп айтуға болады. Жазушы оларды шынайы етіп, қоғамдағы рөлін, міндеттерін, қиындықтарын, қайғы-қасіретін, жеңістері мен жеңілістерін

түрлі-түсті және көркем түрде көрсете алды. Алайда, қазақ жазушыларының шығармашылығында көрінетін із қалдыратын түрлі шетелдік ағымдар мен бағыттардың қазіргі заманғы қазақ көркем прозасына айқын әсер етуіне байланысты оның ұлттық нақышы азайғаны анық және ол біздің халқымызға тән ерекшелік пен ерекшелікті айқын көрсетпейді.

Гендерлік қақтығыс елде мемлекеттік деңгейде көтерілуде, бірақ ол әлі қазақ прозасында тиісті көрініс тапқан жоқ. Осы тұрғыдан алғанда, біздің зерттеу тақырыбымыз өзекті. Соңғы жылдардағы қазіргі қазақ әдебиетінің шығармаларын зерделеу әйел бейнесінің бұрынғы әлеуметтік сипатымен салыстырғанда жеке тұлғаның проблемаларына, оның эмоциялары мен тәжірибелеріне назар аударылатындығын көрсетеді.

Ү.Тәжікенованың шығармаларындағы гендерлік стереотиптерді келесідей жіктеуге болады:

- әлеуметтік стереотиптердің бір түрі, ерлер мен әйелдердің шектелген, стандартталған, тұрақтандырылған бейнелері;

- "ер" және "әйел" ұғымдарына сәйкес келетін мінез-құлық үлгілері мен мінез-құлық ерекшеліктері туралы стандартталған идеялар;

- дәстүрлі гендерлік мінез-құлық пен әлеуметтік рөлдерді қалыптастырудың ең жарқын және тиімді тетігі;

- мәдени өнім ретінде адамдардың санасында бекітілген ерлер мен әйелдердің психологиялық және мінез-құлық сипаттамаларына қатысты нормалар;

- әдеттер мен мінез-құлық тұрғысынан ерлер мен әйелдер арасындағы қарым-қатынастың анықтамалық нүктесі.

Заманауи қазақ әйел прозасында жаңа, заманауи әйел бейнесі және тарихи гендерлік бейненің жаңа көрінісін айқындауға болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Smith, J.A. The representation of gender conflict in contemporary literature / *Gender & Society*, 2018. – 32(4), 518-536.
2. Денисова, А.А. Гендерный конфликт. Словарь гендерных терминов [Текст] / А.А.Денисовой. – М: Информация XXI век, 2002 – 256 с.
3. Жукова, И.Н. Словарь терминов межкультурной коммуникации [Текст] / И.Н. Жукова, М.Г.Лебедько, З.Г.Прошина, Н.Г.Юзефович. – М.: Флинта: Наука, 2013. – 632 с.
4. Абдуллина, Л.И. «Женская проза»: диалог с собственной жизнью [Текст] / Л.И.Абдуллина. - Северный регион: наука, образование, культура, 2012. – 1-2 (25-26), 40-48 с.
5. Roberts H.G. Gender conflicts in the prose: An analysis of portrayals in popular literature / *Communication Quarterly*, 2018. – 66(3), 305-323.
6. Thompson, S.M. The intersection of race, gender, and class in conflicts among women / *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 2019. – 34(4), 438-451.
7. Hughes K.D. Understanding gender conflicts in prose contexts: A case study approach / *Organization Studies*, 2017. – 38(5), 655-675.
8. Савельева, В.В. Жанровое своеобразие прозы У. Тажикеновой [Текст] / В.В.Савельева. – Алматы: Компендиум, 2009. – 153 с.
9. Тажикенова, У. Ось существования [Электронный ресурс] / У. Тажикенова – Астана: Фолиант, 2009. – 416 с. – Режим доступа: https://kitapkhana.kz/uploads/files/2020-08/1597744446_umit-tazhikenova-os-sushestvovaniya-pdf.io.pdf Дата обращения: 13.09.2024
10. Thompson, S. Examining Family Tensions in Women's Fiction / *Contemporary Literature Review*, 2020. – 3(2), pp. 210-228.

11. Абуталиева, Б.Т. Автор и герой в поэтике женской прозы Казахстана : дисс. ... на соискание академической степени магистра пед. наук. – Алматы, 2011. – 87 с.
12. Lee, C.M. Cultural influences on gender conflicts: A cross-national study / Journal of Cross-Cultural Psychology, 2018. – 49(2), 249-268.
13. Smith, R.P. Gender Conflict and Women's Prose: A comparative study / International Journal of Intercultural Relations, 2017. – 59, 18-28.

Р.К. Толегенова

Казахский национальный университет имени Аль-Фараби, Алматы, Казахстан

ГЕНДЕРНЫЙ КОНФЛИКТ В СОВРЕМЕННОЙ КАЗАХСКОЙ ЖЕНСКОЙ ПРОЗЕ

Аннотация. В современной казахской прозе женский образ, а также гендерный конфликт занимает особое место. Рассмотрение казахской прозы в гендерном аспекте, с одной стороны, демонстрирует сформировавшиеся в обществе маскулинные и феминные стереотипы, с другой стороны - способствует привлечению внимания к изменениям в этой сфере и формированию новых идей. Объектом исследования в данной статье является казахская женская проза, а предметом – гендерные конфликты, возникающие в произведениях писательницы. Методы исследования включают герменевтику, гендерный и структурный анализ, использование социологических подходов. В статье произведена классификация гендерных конфликтов, выделены основные мотивы, а также проанализированы приемы их представления в женской прозе. Предполагается, что данное исследование поможет стимулировать дальнейшие дискуссии в области литературоведческих гендерных исследований.

Ключевые слова: гендерный конфликт, гендерные роли, идентичность, женская проза, казахская проза, стереотипы.

R.K. Tolegenova - Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

GENDER CONFLICT IN MODERN KAZAKH WOMEN'S PROSE

Abstract. In modern Kazakh prose, the female image, as well as gender conflict, occupies a special place. Consideration of Kazakh prose in a gender perspective, on the one hand, demonstrates masculine and feminine stereotypes formed in society, on the other hand, it helps to draw attention to changes in this area and the formation of new ideas. The object of research in this article is Kazakhstani women's prose, and the subject is gender conflicts arising in the works of the writer. Research methods include hermeneutics, gender and structural analysis, and the use of sociological approaches. The article classifies gender conflicts, highlights the main motives, and analyzes the techniques of their representation in women's prose. It is expected that this research will help stimulate further discussions in the field of literary gender studies.

Key words: gender conflict, gender roles, identity, women's prose, Kazakh prose, stereotypes.

References

1. Smith, J.A. The representation of gender conflict in contemporary literature / Gender & Society, 2018. – 32(4), 518-536.

2. Denisova, A.A. Gendernyj konflikt. Slovar' gendernyh terminov [Gender conflict. Dictionary of gender terms] / A.A.Denisova. Moscow: Information XXI century, 2002 – 256 p.
3. Zhukova, I.N. Slovar' terminov mezhkul'turnoj kommunikacii [Dictionary of terms of intercultural communication] / I.N. Zhukova, M.G.Lebedko, Z.G.Proshina, N.G.Yuzefovich. – M.: Flinta: Nauka, 2013. – 632 p.
4. Abdullina, L.I. «ZHenskaya proza»: dialog s sobstvennoj zhizn'yu ["Women's prose": a dialogue with one's own life] / L.I.Abdullina. - Northern region: science, education, culture, 2012. – 1-2 (25-26), 40-48 p.
5. Roberts H.G. Gender conflicts in the prose: An analysis of portrayals in popular literature / Communication Quarterly, 2018. – 66(3), 305-323.
6. Thompson, S.M. The intersection of race, gender, and class in conflicts among women / Affilia: Journal of Women and Social Work, 2019. – 34(4), 438-451.
7. Hughes K.D. Understanding gender conflicts in prose contexts: A case study approach / Organization Studies, 2017. – 38(5), 655-675.
8. Savelyeva, V.V. ZHANrovoe svoebrazie prozy U. Tazhikenovoj [The genre originality of U.Tazhikenova's prose.] / V.V.Savelyeva. Almaty: Compendium, 2009. 153 p.
9. Tazhikenova, U. Os' sushchestvovaniya [The axis of existence] / U. Tazhikenova – Astana: Foliant, 2009. – 416 p.
10. Thompson, S. Examining Family Tensions in Women's Fiction / Contemporary Literature Review, 2020. – 3(2), pp. 210-228.
11. Abdualieva, B.T. Avtor i geroj v poetike zhenskoj prozy Kazahstana [Author and hero in the poetics of women's prose in Kazakhstan]: diss. ... for the academic degree of Master of Pedagogical Sciences. sciences'. – Almaty, 2011. – 87 p.
12. Lee, C.M. Cultural influences on gender conflicts: A cross-national study / Journal of Cross-Cultural Psychology, 2018. – 49(2), 249-268.
13. Smith, R.P. Gender Conflict and Women's Prose: A comparative study / International Journal of Intercultural Relations, 2017. – 59, 18-28.

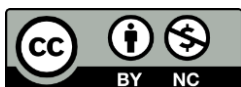
25.02.25 ж. баспаға түсті.

5.03.25. ж. түзетулермен түсті.

15.03.25 ж. басып шығаруға қабылданды.

Мақалаға сілтеме:

Толегенова, Р.К. Заманауи қазақ әйелдер прозасындағы гендерлік қақтығыс [Мәтін] / Р.К. Толегенова // Dulary University Хабаршысы. – 2025.- №1 – Б. 15-22
<https://doi.org/10.55956/WADD6796>

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY NC) license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).